

krvavo potreben, zato ga vsi težko ljubimo.

Sv. Jakob v Slov. gor. Na gostiji Štifter-Andrič so maloštevilni gostje zbrali 75 D za novo bogoslovnico v Mariboru. Daj Bog veliko naslednikov!

Žakovci. V Ižakovcih v Prekmurju je umrl dolgoletni župan in odbornik hranilnice v Beltincih Ivan Sreš. Blagopokojni je bil marljiv in dober gospodar občine in je prerano umrl v najlepši moški dobi 54 let. Njegovo občo priljubljenost so dokazale velike ljudske množice, ki so ga spremljale k zadnjemu počitku. Pokojni je bil zvest pristaš SLS in naročnik našega časopisja. Bodí mu ohranjen časten spomin, žalujoči rodbini naše sožalje!

Sv. Barbara v Halozah. V nedeljo, dne 2. decembra, se bo obhajala na čast sv. Barbare, farni patronici, velika služba božja in potem blagosilvanje spomenika padlim nepozabljeni mvojakom iz svetovne vojne. Prosimo farani vse sosedne župnije in tudi nadalje čim večjo udeležbo pri tej lepi svečanosti!

Hajdina pri Ptuj. Družino Pintarič iz Hajdine je zadela že druga težka nesreča. Pred pol letom je dobil gospodar težke telesne poškodbe pri vožnji, dne 6. t. m. pa je uničil požar deloma vse zgorljive dele. Le hitri pomoči domačega gasilnega društva in drugih se je posrečilo rešiti stanovanje. Zavarovan je bil le stavbeni les prav malenkostno. Ponesrečena družina prosi darežljiva srca nujne pomoči, najbolj glede prehrane živine.

Sv. Urban pri Ptuj. Tukaj se je ustanovilo Društvo starih vojakov in invalidov, ki je dne 4. t. m. prvič nastopilo v posebnem kroju. Društvo ima namen: vzbujati patriotizem med člani, udeleževati se vseh cerkvenih in državnih slovesnosti ter oskrbeti revnejšim članom primeren pogreb. Nabavilo si je svoj društveni prapor, krasno delo č. šolskih sester v Mariboru, na katerem se blišči na eni strani okoli državnega grba primeren napis, kakšno nalogo si je društvo postavilo, namreč: Vse za vero, dom in kralja! Na drugi strani je lepo vezana podoba sv. Urbana z napisom: Društvo starih vojakov in invalidov Sv. Urban pri Ptuj. Prapor je bil blagoslovljen ob priliki prvega nastopa. Kumovala mu je gospa J. Marinič, kateri se ima društvo veliko zahvaliti za njeno naklonjenost. Pokroviteljstvo je prevzel g. Franc Belec, veleposelnik in bivši dolgoletni župan v občini Vintarovci.

Sv. Vid pri Ptuj. Zalostno so zapeli zvonovi, ko smo spremljali k večnemu počitku nam vsem priljubljeno mamico Nežko Božičko, ki je umrla v 65. letu svoje starosti. Da je bila vsem sosedom in tudi drugim daleč na okoli priljubljena, je pokazal njen pogreb.

Kupetinci (Sv. Jurij ob Ščavnici). Pri nas je umrla Leopoldina Veis. Zapušča moža in tri nepreskrbljene otroke.

Laško. Kmetijska podružnica v Laškem, ki spada v vrsto starejših podružnic, je imela v nedeljo, dne 18. novembra, svoj redni občni zbor in ob enem svoj praznik. Od 268 članov je bilo navzočih 250. Kot prva točka dnevnega reda je bila izročitev častne in priznalne diplome tukajšnjemu nad vse delavnemu, poštivovalnemu in strokovno naobraženemu drž. živinozdravniku g. dr. Francu Jerini. Načelnik g. Mih. Hraštnik je orisal pomen današnjega slavlja, omenjal zasluge tega strokovnjaka, da se ga kot kmet vsak dan mora s hvaležnostjo spominjati in ne samo on, ampak velika večina kmetijskega prebivalstva s tem, da mu je podelilo šest kmetijskih občin z župani na čelu in dve kmetijski podružnici tako visoko odlikovanje. V očeh marsikaterega kmeta si videl solze, ploskali so, vsklikali in bil je do solz ginjen sam od-

likovanec, ko je videl, kako ljudstvo ceni in prizna njegovo delo. Zahvalil se je za to visoko odlikovanje, izjavlja, da ga mogoče ni zaslužil, toda po poročilu njegovega delovanja naj-ga narod sodi: v letu 1928 je cepil 4000 svinj. Bil je skoraj v vsakem kmetjskem hlevu. Bolanih svinj je cepil 137, od katerih je 123 ozdravilo. Ker je to leto bila izredna vročina, bi bolezen med svinjami imela tudi dobro žetev in je po njegovi praksi in znanju gotovo prihranil kmetu na tej živali kapital eden in pol milijona dinarjev. Živine je poginilo za 150 tisoč Din. Okrajni zastop bo člane kmetijskih podružnic odškodoval s podporo 100 tisoč Din in tako vsaj delno odškodoval nesrečne kmete. Nato je govoril o bodočem zavarovanju živine. Kmetje so ga poslušali kot otroci svojega očeta ter povpraševali pri nekaterih izvajanjih pojasnil in vsak jo je dobil. — Nato je sledila volitev delegatov. Ker je bila stavljen le ena lista, so bili soglasno izvoljeni delegati na tej listi. — Oblastni poslanec gospod Matevž Pezelak je omenil, da je vložil predlog, da oblastni odbor regulira reko Savinjo, kjer bi prebivalstvu kat. občin Rifengozd, Lahomšek in Plazovje mnogo pripomoglo in jih rešilo vsakoletnih poplav. Poslanec se je na istem mestu zavzemal tudi za odpravo plazov, ki v nekaterih občinah v tem kraju delajo ogromno škodo. Kmetje so se pritoževali, da ne dobivajo svojega glasila »Kmetovalec« redno in prosijo posredovanja. G. načelnik zaključil krasno uspeli občni zbor.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Odkar je nastopilo megleno jesensko vreme, se smrt vedno bolj pogosto oglašča v župniji. Najbolj pobira otroke in starce. Koncem preteklega tedna smo položili v črno zemljo 77letnega Martina Zadravca. Imel je nadoho in je trpel silne muke. — V nedeljo je praznoval tamburaški zbor »Slavček« petletnico obstoja s primerno prireditvijo. Nastopil je z ljudsko igro »Tihotapec« in z večimi glasbenimi točkami. Prireditve se je zaključila s srečolovom. Nastop je v splošnem dobro uspel, zlasti ako pomislimo, da je v jeseni mnogo dela in je za vaje preostajalo malo časa. Obisk je bil dober. Vabilu se je odzvala tudi domača inteligenca, zlasti učiteljstvo, samo gg. župnik in kaplan sta bila zadržana in zato prireditve nista mogla posejiti. — Zadnji čas se podivjanost mladine tudi na deželi širi kot kuga. Pijančevanje, ponočno kričanje in pretapi so na dnevnem rdu. Ponoči se čisto slišijo celo strelji. V rabo so prišli celo noži, o čemer zlasti priča neki fantalin K. z V. vrha. Pred nekaj dnevi je tako zabel v noge moža C., da mora v bolnici iskati pomoči. Kakor se sliši, ima ta fant že precej masla za ušesi, zato bi bilo dobro, ako bi od merodajne strani dobil pošteno šolo. — Tudi Sv. Miklavž je tako »srečena«, da ima nekaj Orjunccev, ki so seveda zelo junaški. Eden je bil celo tako »korajžna«, da se je v nedeljo zvečer v bližini župnišča postavil pred gospoda kaplana, se začel tolči po prsih, kričati: »Jaz sem orjunaš!« in udrihati po »klerikalcih«. Gospod kaplan se ga seveda ni ustrašil, marveč mu je mirno odvrnil par besed. To je junaškega orjunaša tako razkačilo, da je jezno odšel in ko je bil že kakih 10 metrov oddaljen, je zaklical: »Ti vražji deč, pomni še boš, kdaj si prišel k Miklavžu!«

Frankolovo. Posebno v slabo voljo je správil nekatere kmete neki hmeljski lazi-kupec iz Arjevasi, ki ga je večinoma po Frankolovem pokupil, pa ko je bilo treba hmelj oddati, je imel razne izgovore, enkrat je bilo pomanjkanje vagonov, drugič vreč, tretjič pa menda denarja! Tako, da nam je hmelj ostal in smo se ga šele zdaj komaj rešili po zelo nizki ceni. — Pred letom so prišli neki gospodje iz Hrvaške k nam ter so nam na vse višje hvalili kaj da

bo vredno Frankolovo, ko bodo oni pričeli z rudokopom pri nas. Delavci so hodili pridno in vestno na delo, zanašajoč se na lepo plačo. Sedaj pa ko bi bilo treba delavce plačati, pa ni od teh gospodov ne duha ne sluha, samo da so delavci najlepši poletni čas pri njih zapravili. — Dne 14. novembra se je vršil ogled za zgradbo nove ceste Frankolovo—Socka—Dobrna, tega ogleda sta se udeležila gospoda oblastni inženar Mišer in oblastni poslanec Uranjek, za kar jima in celemu oblastnemu odboru izrekamo najpriskrnejšo zahvalo, da nam grede tako na roko! — Razmotrivati se je tudi pričelo o ustanovitvi lastne elektrarne za naš kraj, katera je na eni strani nujno potrebna, da drugi pa velikega gospodarskega pomena! Ustanovitev bi ne bila preveč težavna, ker je dana možnost na dva načina. Na razpologo je falski tok in domača vodna moč, katero zadnje nameravata izkoristiti domačina lesna trgovca gg. Hinko Hofbauer in Ivo Sodin. V to svrhu sta že pridobila večje število gospodarjev.

Januš Golec:

Plemenitaške „nagrade“.

Na sredini med Varaždinom ter Zavrčem na hrvatski strani ima v Opeki grof Bombelles svoj grad ter svoja posestva. Kako ogromnega obsega je bilo pred agrarno reformo grofovsko imetje, nam naj bo v dokaz, da meri kar najbolj skrbno negovani park krog gradu celih — 80 oralov.

Mimo parka grofa Bombella sva frčala s prijateljem na avtomobilu, ko me ta dregne: »Glej, tamkaj le je grofov šofer. Vzemiva ga seboj, bode nama povedal kaj zanimivega.«

Prijatelj je ustavil, namignil starem znancu, ki je bil takoj voljan, da deli z nama večerjo pri Pehardi v Ladanju.

Stari gospod si me je predstavil kot Smolka iz Moravskega, ki že služi 29 let enemu gospodarju kot šofer. Sam je trdil, da je najstarejši šofer v celi Jugoslaviji in sploh mu ni znan nobeden njegovega poklica, ki bi zdržal v tej odgovorni službi pri enem gospodarju 29 let. Mož je velike ter suhljate postave, prikupljive zunanosti in tako vabljevih oči, kakor jih je najti le pri zvestih službanih, ki so bili skozi deset- in desetletja z eno družino, a so danes na žalost le redka prikazen.

Pribrzeli smo do Peharde v Ladanju, kjer je premogovnik, last delniške družbe. Ze pred vojno so prevajali od tod premog po dolgi žični vzpenjači preko Drave na železniško postajo Ormož. Premogovnik je še danes v obratu.

Pri gostoljubnem Pehardi so nam pripravljali večerjo, stari, dobrodušni Smolka nama je povedal marsikaj zanimivega o znameniti grofovski rodbini Bombelles.

Priznal je, da služi že celih 29 let enega gospodarja, a je siromak. Le hvale Bogu, da mu Bog ni dal otrok! Predvojni prihranek je zgubil na — vojnem posojilu, sedaj životari z ženo od skromnih mesečnih prejemkov.

Prijatelj ga je podražil, da mora imeti kupček zlatov kje v skrivnem kotu, saj so vendar delili grofje ter baroni zlato napitnino.

»Kaj?« se je začudil dobrčina. — »Vama bom zaupal dva doživljaja, iz teh dveh lahko sklepata, kako izgledajo plemenitaške zlate nagrade!«

»Pred mnogo leti in še pod starim grofom je grozila krog Opeke in Ladanja pobuna. Madžarska vlada je poslala v te kraje celo eskadrono ulancev. Poveljnik je bil ritmojster in baron nemškega imena. Vojaštvo in častniki so se podili okrog v brezdeglju. Oficirji so bili pri mizi grofovi gostje.

Nekega večera sem peljal v avtomobilu iz grada na stanovanje ritmojstra barona. Na povratku zapazim na tleh pred krčmo listnico. Izstopim, poberem in stisnem v žep. Ko sem se vrnil v grad, sem pregledal najdbo. Listnica je bila last gospoda barona. V njej je bilo za 14.000 goldinarjev vojaškega denarja in še več drugih važnih papirjev. Koj sem zbudil grofa in mu zaupal, kaj in koliko sem našel. Stari gospod me je pohvalil ter mi naročil, naj izročim v jutro najdeno sam gospodu baronu, ki me bo sijajno nagradil. Na vse zgodaj sem že bil na baronovem stanu, — vse zaprto. Rekli so mi, da je ritmojster zgodaj odjezdil v okolico s celo eskadrono in ga ne bo pred večerom.

Bolj pozno na noč sem zopet stopil na baronov stan. Videl sem gospoda natančno skozi nezastrito okno. Pri mizi je sedel, sklonjene glave, v eni roki samokres, z drugo pestjo je pa udarjal po mizi in mrmral nekaj nerazumljivega zase.

Ze na prvi pogled sem uganil, kakva skrb tišči baronu v roko samomoriino orožje. Naglo sem potrkal na vrata.

Visoki gospod se je jezno zadrl in me nahrulil pri vstopu, da hoče imeti mir na večer pred obiski.

Pomolil sem mu pod nos najdeno listnico. Revolver je spustil na mizo, obraz se mu je omilil, skočil je pokoncu in me objel z vzklikom:

»Človek božji, nebesa so te poslala! Ako bi bil potrkal le par trenutkov pozneje, bi jaz bil mrlič!«

Smolka je povedal, kje in kako je našel velevažno listnico. Baron se mu je zahvaljeval in razlagal, da je iskala celi dan eskadrona izgubljeno zaman! V listnici je bila za tedaj ogromna svota 14 tisoč goldinarjev državnega denarja in pisani dokazi glede ločitve zakona z baronovo ženo. Kedo bi mu bil verjel, da je denar res izgubil! Po brezuspešnem iskanju mu je prestal edinole po tedajnem oficirskem običaju — revolver!

Baron je srečnega najditelja ponovno objel in ga prosil, naj pove, kar želi kot nagrado. Najdnina mora biti zlata, bodisi zlat prstan z briljanti, ali pa zlata ura s težko verižico.

Smolka je bil za zlato uro z verižico. Baron mu je zasigural darilo z oficirsko častno besedo in ga odpustil ves vesel, ker mu je otel življenje.

Drugo jutro je vprašal stari grof Bombelles šoferja, koliko mu je izplačal baron na roko najdnine. Smolka mu je pripovedal vzradoščen o zlati uri z verižico; grof je pljunil prezirljivo in siknil:

»Prokleti šuft, nikdar ne boš videl niti vinarja, kaj še le zlato uro z verižico!«

Ulanska eskadrona je odjezdila, z njo tudi baron. Še roke mi ni dal v zahvalo ter slovo, kaj še le da bi bil kedaj izpolnil dano oficirsko častno besedo!

Nekaj let pred izbruhom vojne je bilo. Pri nas v Opeki se je mudila na obisku stara grofica iz znamenite tirolske plemenitaške rodbine. Peljal sem v avtomobilu nazaj na Tirolsko: staro grofico, njeno spremljevalko in našega grofa.

Ko smo dospeli v Meran, se je nastanila tirolska plemkinja v enem hotelu, v drugem midva z grofom.

Drugo jutro po dohodu v Meran sem snažil avtomobil. Ko sem hotel stiepti prah z notranje preproge, mi je padlo nekaj na tla. Poberem in vidim, da je dragocena, zlata in z vsemi mogočimi dragulji obložena ženska broša. Zgubila jo je sigurno stara grofica.

Pokazal sem najdeno grofu in ta mi je rekel, da je broša neprecenljive vrednosti in starinska družinska dragocenost. Naj le nesem zaklad grofici v hotel. Gotovo bom prejel več tisoč goldinarsko nagrado.

V hotelu so mi rekli, da ne smem do grofice, ki hoče imeti mir po tako dolgi avtovožnji. Ko sem raztolmačil, za kaj da gre, so me le spustili do groficihne starikave spremljevalke. Zadrezasto bable sem komaj prepričal, da sem poštenjak, ki vračam, kar sem našel. Nesla je družinsko dragocenost počivajoči grofici. Kmalu je bila nazaj in mi rekla: »Milostna sporoča pozdrav in zahvalo gospodu grofu za brošo, katero bi bil lahko prinesel sam in ne da jo vrača po šoferju!«

Solzo grofovskih nehvaležnosti sem požrl, zaloputnil vrata in odšel. Groficihna spremljevalka je še metala za menoj psovke!

Baron ritmojster je bil vesel najdene listnice, se mi je zahvaljeval z objemi; imenitna grofica me je za vrnjeni družinski zaklad oštela kot psa po svoji družabnici!

Kakor ravnokar omenjena resnična doživljaja zglejajo po pretežni večini vse plemenitaške nagrade!«

Tako je končal mož zvestobe ter poštenosti, 29letni šofer Smolka. Oba s prijateljem sva mu verjela, da od baronskih in grofovskih napitnin si ni mogel prihraniti drugega nego prepričanje, da povračajo tudi plemenitaši največje dobrote z grdo — nehvaležnostjo!

Dr. O. I.:

27

Crni križ pri Hrastovcu.

Zgodovinska povest.

Sodnik Trenak se dvigne, odpre debelo knjigo Carolina ter prečita iz nje določbe, kolikor se nanašajo na zločine, ki so pod obtožbo, da so prisedniki poučeni, ako imajo soditi. Nato odloži knjigo ter veli Agati, da stopi bližje.

Počasnim korakom se približa Agata mizi, za katero je stal Trenak, za trenutek dvigne oči, a jih zopet povese.

»Agata pl. Nürnberger, vprašam vas še enkrat, ali se priznate krivim vsega tega, česar vas je gospa graščakinja obtožila?«

Agata je kakor nema ter gleda, kakor bi bil njen duh daleč proč. Naenkrat se začne tresti po celem telesu, med glasnim ihtenjem prikloni glavo, kakor bi hotela vse potrditi, nato pa se zgrudi na tla nezavestna.

»Dobro igra svojo vlogo,« reče graščakinja porogljivo, »da bi zmotila sodnika ter priče in prisednike, a nič ne pomaga, priznala je vse, gospod sodnik, zahtevam obsodbo!«

Agata, kateri je priskočil Maks Pernhard na pomoč, se je zopet vzravnala ter stala mirno pred sodnikom.

Zapisnikar je nato prebral na sodnikov ukaz celi zapisnik na glas.

Sodnik Trenak je potegnil počasi roko črez čelo ter gledal v knjigo, le tu in tam mu je ušel pogled na Agato, ki je stala vzravnana in imela oči oprte ven skoz okno na jasno nebo.

Ni stišala, kar je govoril njen zagovornik, ki je jasno dokazal, da je nesmisel verovati v čarovništvo, ter da je vse, kar je govorila Agata, pripisovati njeni zmedenosti, kajti pravila je le to, kar je od drugih slišala. O detomoru pa niti ni treba govoriti, ker je jasno dovolj, da je obdolženko vsled silnih duševnih muk porod prehitel in je dete utarilo, ker je prišla pomoč prepozno.

Grobna tišina je nastala po dvorani, ko je končal Pernhard svoj zagovor.

Agata je stala mirno pred sodnikom, bila je s svojimi mislimi daleč od tukaj, v duhu je gledala Friderika Herbersteina. Bil je tako lep in ljubko se ji je nasmehljajal ter spregovoril: Agata, ostani trdna, hudobija sicer zdaj zmaga, a ločiti naju nikdo ne more. Stoprav se je šele zavedla, ko jo prime birič na sodnikovo povelje, da jo od-

Konserviranje sadja

ni umetnosti, če znaš! Zato si kupi to knjigo v Cirklovi tiskarni v Mariboru. Knjiga stane Din 15